

školní četba



Jaroslav Vrchlický

NOC NA KARLŠTEJNĚ

**PODPOŘTE NAKLADATELE
PŘÍMÝMI NÁKUPY
NA JEHO ESHOPU**

**knihy, CD, DVD
a digitální produkci
najdete na**

<http://www.eshop.carpe.cz>

**POMŮŽETE VYDÁNÍ
DALŠÍCH TITULŮ**

Děkujeme a vážíme si vaší přízně!

Jaroslav Vrchlický

Noc na Karlštejně

CARPE DIEM

2017

O knize

Komedie z českého prostředí, autor zde použil jako svůj námět mylnou pověst, že císař Karel IV. zakázal na hradě Karlštejně přítomnost žen; dílo bylo zfilmováno 1973 režisérem Zdeňkem Podskalským. Doporučená školní četba.

O autorovi

Jaroslav Vrchlický (1853-1912) byl český spisovatel, básník, dramatik a překladatel.

Dílo

Jeho dílo obsahuje kolem 270 svazků, mj. přes 80 básnických sbírek (*Z hlubin, Eklogy a písně, Poutí k Eldorádu, Dojmy a rozmary, Hudba v duši, Okna v bouři, Strom života, Má vlast, Skvrny na slunci*) a řadu divadelních her (*Česká trilogie, V sudu Diogenově, Soud lásky, Noc na Karlštejně, Smrt Odyssea, Hippodamie, Svatá Ludmila*). Jeho básnické sbírky a dramata jsou vrcholnou ukázkou formální dokonalosti, avšak zároveň poměrně čtivé. Vrchlický se snažil dokázat, že čeština je jazyk, který dokáže vyjádřit vše.

Jaroslav Vrchlický **Noc na Karlštejně**

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla, a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout z portálu nebo v aplikaci. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření, je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

© *Carpe diem*, 2017

www.carpe.cz

Made in Moravia, Czech Republic, EU

ISBN 978-80-7487-249-5 (pdf)

ISBN 978-80-7487-250-1 (epub)

ISBN 978-80-7487-251-8 (mobi)

O s o b y

KAREL IV., císař a král český

ALŽBĚTA, jeho manželka

ŠTĚPÁN, vévoda bavorský

PETR, král kyperský a jeruzalemský

ARNOŠT Z PARDUBIC, arcibiskup pražský

JEŠEK Z WARTENBERKA, purkrabí na Karlštejně

ALENA, jeho neteř

PEŠEK HLAVNĚ, číšník císařův

HLÁSNÍK na Karlštejně

Dvůr císařský. Panoši a zbrojnoši.

Děj se koná na Karlštejně v červnu roku 1363.

První dějství

První nádvoří na Karlštejně. Hrad v pozadí. Napravo brána hradní, vlevo vchod ve příbytek purkrabího. Blíže brány košatá lípa, pod ní sedátko.

1. VÝSTUP

Purkrabí a Pešek

Při vyhrnutí opony je slyšeti troubení. Z purkrabství vystoupí pan Ješek z Wartenberka, proti němu Pešek Hlavně.

PEŠEK (*vejde branou*) Věru, dnes pytel s hosty se roztrhl! Od božího rána až do slunce západu most nestačí se zvedati.

PURKRABÍ (*vyjde ze dveří*) Je to už Jeho Milost snad? Ó, ne, to nemůž' být. Myslím, že Jeho Milost asi právě teď Prahu opouští. Kdo jen to přijel?

PEŠEK Host. – Vévoda Štěpán bavorský.

PURKRABÍ Mluvil jsi s ním, pane šenku?

PEŠEK Náhodou byl jsem přítomen, když slézal s koně, jenž pokryt byl celý bílou pěnou jak druhou čabrou. Jak se zdá, má pan vévoda velmi naspěch.

PURKRABÍ Nu, a co říkal?

PEŠEK Ptal se krátce, je-li Jeho Milost na hradě.

PURKRABÍ A tys na to odpověděl?

PEŠEK Co jsem věděl. Že tu okamžitě není, ale že dnes večer jistě sem přijede.

PURKRABÍ A on řekl?

PEŠEK Že zůstane, že se musí dočkati příjezdu Jeho Milosti.

PURKRABÍ Zle pochybils, pane šenku. Vévoda Štěpán přijíždí jistě za politickými záležitostmi. Víš, že Jeho Milost zde nerad politikou se zabývá.

PEŠEK A co měl jsem dělat?

PURKRABÍ Poslat jej do Prahy.

PEŠEK Když je císař na cestě sem? Potkali by se v půli cestě. A pak, není to můj úřad, přijímati zde hosty – a neměl jsem také rozkazů.

PURKRABÍ Vida mládež! Pro slovo nakvašen! Však musím státi na svém. Jeho Milost jede sem pouze na dva nebo tři dny; – zde chce míti pokoj, chce si odpočinout; ještě tu není, a již jest klid jeho v nebezpečí! Proto věru není vystavěn Karlštejn! Necht' klubko pletich státnických jinde se zaplétá, zde císař chce v zátiší užívat jen ovoce své činnosti.

PEŠEK Nu, a což víme my, pane purkrabí, zda mu nejede pan vévoda ocukrovat to ovoce?

PURKRABÍ Špatné vtipy, pane šenku! Vévoda bavorský tak někdy někomu něco ocukroval. Nevím, nevím, bude-li Jeho Milosti příchod pana vévody právě po chuti. Mohl dobře počkat pan vévoda v Praze na Jeho Milost. Snad by se tam lépe bavil než zde.

PEŠEK To všecko mu ještě můžeš sám říci, pane purkrabí. Zde právě přichází.

PURKRABÍ Nu, jest již tady. – Co naplat! (*Obrací se vstříc přicházejícímu vévodovi*) Buď vítán, vznešený pane, na Karlštejně!

2. VÝSTUP

Štěpán a Předešlí

ŠTĚPÁN Děkuji, pane purkrabí, za pozdrav tvůj. Myslil jsem určitě, že naleznu zde Jeho Milost císaře! Přijíždím přímo ze Salcburku a přináším důležité státní jednání. Pan šenk byl tak laskav a pověděl mi, že Jeho Milost jistě dnes večer sem zavítá; prosím, bys mně a průvodu mému vykázal sebe skrovnější hospodu. Chci, ba musím se dočkat císaře.

PURKRABÍ Včas i v nečas přijel jsi, pane, na Karlštejn.

ŠTĚPÁN Já – v nečas?

PURKRABÍ Odpust mé upřímnosti, pane vévodo. V nečas,

chceš-li o státnických záležitostech jednat s Jeho Milostí. Vždycky věs, chceš-li užití pohostinství, jakého může poskytnouti Karlštejn.

ŠTĚPÁN Děkuji za výklad tvůj, pane purkrabí. Nutnost věci ospravedlní kroky mé v očích císaře. Za pohostinství napřed děkuji. – Zdá se, že nejsem prvním hostem na Karlštejně?

PURKRABÍ Jeho Milost Petr král cyperský a jeruzalemský mešká od rána zde.

ŠTĚPÁN Přijel sám?

PURKRABÍ V průvodu důstojného otce, arcibiskupa Arnošta.

ŠTĚPÁN A kde jest král Petr? (*K sobě*) Ten mi nepřekáží!

PURKRABÍ Prohlížel si hrad – nevím, pane šenku...

PEŠEK Byl s arcibiskupem právě teď v kapli sv. Mikuláše, kde mu ukazoval tento iluminátorské práce pana Zbyška z Trotiny...

ŠTĚPÁN (*s úsměvem*) Které asi velmi málo bavily krále jeruzalemského.

PURKRABÍ (*se dívá do pravé kulisy*) Však tu právě přichází.

3. VÝSTUP

*Petr, Arnošt z Pardubic, Štěpán, Purkrabí a Pešek
(Vzájemné úklony)*

ARNOŠT Pane vévodo!

ŠTĚPÁN Bud zdrav, důstojný otče!

ARNOŠT (*k Petrovi*) Pan vévoda bavorský.

PETR Aj – jaké to shledání! Pamatuji se dobře na pana vévodu.

ŠTĚPÁN Ze slavností krakovských...

PETR Ovšem, ovšem. To byly časy, pánové! Tak veselí již nebudem. – Ale prosím vás, co říkáte tomu, že jsem posud v Čechách?

PURKRABÍ Těšíme se tomu, že se Tvé Milosti u nás líbí.

PETR Líbí! – To je málo, pane purkrabí. Zbožňuji tvou zem a tvého císaře. Nevím věru, kdo je šťastnější, on, že má takovou zemi, či ona, že má takového krále. Nechce se mi odtud. Chtěl jsem již zcela opravdově třikrát odjíždět – po prvé se to nikdy s odjezdem nemyslí doopravdy. – Ale jak odjet, když slavnosti se stíhají jako pršky dubnové. Šťastná to země!

ARNOŠT Díky pánu nebes, že slavnosti teď se u nás stíhají. Však bývalo hůře ještě před nedávnem. Mor, hlad a zemětřesení stíhaly se tu o překot. Nyní věru šťastný začíná věk této vlasti. My, již jsme zažili dnů zlých, tím více oceňujeme blaho nynější.

PETR A máme proto podstatné příčiny býti veselými. Nebo jak dáti jen svou vděčnost najevo, než veselosti? Proto já jsem pořád vesel a proto uvázl jsem zde, že je tu tak veselo! Jak pravím, třikrát chtěl jsem odjet, ale Jeho Milost ani slyšet; nedovolil, přemlouval a já jsem slabý člověk, pánové, já zůstal v naději, že Cypr do moře se nepropadne.

ARNOŠT (*s jemnou výčitkou*) A hrob Spasitelův beztoho zůstane i nadále v rukou pohanů.

PETR Máš pravdu, otče. I o tom mluvil jsem s Jeho Milostí; tak mimochodem, mezi čtvrtým a pátým pohárem mělničiny.

ARNOŠT A marně jsi se namáhal. Zlaté doly Jílovské dřív vyčerpáš, než v tom Jeho Milost o jiném přesvědčíš. U věci té je svým, a nechť i srdce křesťana nemůže schvalovati jeho náhledy, duch rozumného Vlastimila je pochopuje.

PETR Tak tedy zůstal jsem. Viděl jsem Prahu, Vyšehrad i nové město Karlovo, které takřka zázračně vyrůstá před zrakem cizince. Viděl jsem most, kostely, kláštery a koleje vysokých škol a dnes mne blaží Karlštejn svými divy. Pan arcibiskup je mi tu svědomitým a vzorným průvodčím.